

Osnovy indiánských příběhů o souhvězdích

Mi'kmaqové o medvědici

Každé jaro, když slunce probudí spící zemi, vyjde medvědice ze svého brlohu. Sýkorka ji uvidí a hned zavolá:

"Lovci, medvědice vylezla z brlohu. Je čas na lov. Jdete se mnou?"

Červenka odpoví: "Ano, jsem připravena."

Šedá sojka říká: "Myslím, že jsem připravena."

A ostatní souhlasí.

"Dobrá tedy," řekne sýkorka, "Červenko, ty nás povedeš. Já půjdu za tebou a ponesu hrnec na vaření. Sojko, ty půjdeš za mnou. Tak budu mezi dvěma velkými lovci a neztratím se. Vy ostatní půjdete za šedou sojkou v pořadí: Holub, modrá sojka, výr a sýc.

A tak se sedm lovců vydalo na cestu a celé jaro a celé léto pronásledovali medvědici. Na začátku podzimu však poslední lovci začnou ztrácet stopu. Nejdřív ztratí stopu sýc, který je příliš malý, aby s ní udržel krok, pak ztratí stopu výr, který je příliš těžký. Pak ji ztratí i sojka modrá a holub hřivnáč a lov vzdají. V polovině podzimu téměř ztratí stopu sojka šedá. Ale právě tehdy se medvědice postaví na zadní nohy.

Červenka vykřikne: "Teď ji můžu zastřelit!" Její šíp zasáhne medvědici do hrudi a ta padne na záda, mrtvá.

"Mám po tom dlouhém lovu takový hlad, že se nemůžu dočkat, až uvařím medvědí maso." Červenka se zamyslí. A tak trhá medvědovo tělo, aby se dostala k tuku, a jí a jí a jí, dokud se konečně nenasytí.

Pak se podívá dolů. "Jsem celá od krve. Setřesu ji ze sebe."

A tak letí k javoru na obloze a třese se a třese. Krev se rozstříkne po celém javoru a část spadne na stromy na zemi. A proto se listy každý podzim zbarvují do červena

Červenka ze sebe setřese všechnu krev kromě té na hrudi.

V tu chvíli přichází sýkorka s hrncem na vaření. "Červenko, tu krev budeš nosit na hrudi už navždy."

"A kde jsou teď ostatní lovci?" ptá se stěžujícím hlasem sýkorka. "Je čas naporcovat medvědí maso, rozdělat oheň a maso uvařit. Kde je šedá sojka a ostatní? Ach, asi budeme muset začít bez nich."

Červanka a sýkorka se tedy pustí do veškeré práce.

Mezitím sojka znovu našla stopu a začíná přemýšlet: "Když si pospíším, možná stihnu ještě stihnu lov".

Pak se sojka zamyslela ještě jednou. "Anebo když si dám na čas, dorazím právě včas na jídlo. Myslím, že to udělám." A to také udělal.

Sojka nikdy nelovila sám za sebe. Vždycky dorazí až po lovu, a tak mu Mi'kmaqové říkají: Ten, který přichází v poslední chvíli.

Když tedy sojka přijde na poslední chvíli a najde červenku a sýkorku, sýkorka volá: "Kde jsi byla, sojko? Zmeškala jsi všechnu práci. Jídlo už je skoro hotové."

"Aha, málem jsem ztratila stopu," odpoví sojka. "Můžu si ještě vzít jídlo?"

"Jistě," řekne červenka, "to je naše tradice, podělit se o jídlo." "Aha," řekne červenka.

"No dobře," povzdechne si sýkorka. "Aspoň se stihneš připojit k července v děkovném tanci, zatímco já budu dál míchat hrnec."

A tak červenka a sojka tančí kolem ohně a krouží vlevo, děkující sobě navzájem a Velkému duchu za své současné štěstí. A pak se všichni pustí do jídla.

Tím však Medvědův příběh nekončí.

Celou zimu leží její kostra na zádech, ale její duch vstoupil do jiné medvědice, která také leží na zádech v brlohu, neviditelná, a spí zimním spánkem. Až přijde opět jaro, tato medvědice opět opustí brloh, bude opět ulovena a poté zabita. A její duch vstoupí do medvěda v síti, který spí v brlohu.

Tak se tento cyklus opakuje každé jaro, když slunce probudí spící zemi.

Příběh kmene Wasců o 5 vlčích

Jednou spolu putovalo pět vlků krajinou a přidal se k nim Kojot.

Večer uviděl Kojot vlky, jak se dívají na oblohu.

"Na co se tam nahoře díváte, bratři?" zeptal se Kojot. "Ale nic," řekl nejstarší vlk.

Další večer Kojot viděl, že se všichni na něco dívají na obloze. Zeptal se druhého nejstaršího vlka, na co se dívají, ale ten mu to neřekl.

Takhle to pokračovalo další dvě noci. Nikdo nechtěl Kojotovi říct, na co se dívají, protože si mysleli, že by se jim do toho chtěl plést.

Pak ale Kojot požádal nejmladšího vlčího bratra, aby mu to řekl, a nejmladší vlk řekl ostatním vlkům: "Řekneme Kojotovi, co tam nahoře vidíme. On s tím nic udělat nemůže."

"Vidíme tam nahoře dvě zvířata. Tam nahoře, kam se k nim nemůžeme dostat." Řekli vlci.

"Pojďme se na ně podívat," řekl Kojot.

"A jak to máme udělat?"

"To zvládnou snadno," řekl Kojot.

Kojot nasbíral velké množství šípů a pak je začal střílet k nebi. První šíp se zapíchl do oblohy a druhý šíp se zapíchl do prvního. Každý další šíp se takto zasekl do konce toho předchozího, až vznikl žebřík sahající až k zemi. "Teď už můžeme vylézt nahoru," řekl Kojot.

Nejstarší vlk vzal s sebou svého psa, pak přišli další čtyři vlčí bratři a nakonec Kojot. Šplhali celý den a dlouho do noci. Celý další den šplhali. Šplhali mnoho dní a nocí, až nakonec dosáhli nebe. Stáli na obloze a dívali se na dvě zvířata, která vlci viděli zespodu. Byli to dva medvědi grizzly.

"Nepřibližujte se k nim," řekl Kojot. "Roztrhají vás na kusy." Ale dva nejmladší vlci už mířili k nim. A další dva nejmladší vlci je následovali. Jen ten nejstarší se držel zpátky. Vlci si sedli a dívali se na medvědy a medvědi seděli a dívali se na vlky. Nejstarší vlk, když viděl, že je to bezpečné, přišel se svým psem a sedl si k nim.

Kojot se nechtěl přiblížit. Nedůvěřoval medvědům.

"To je ale pěkný obrázek," pomyslel si Kojot. "Všichni vypadají docela dobře, když tam takhle sedí. Myslím, že to tak nechám, aby to všichni viděli. Až se pak na ně lidé budou dívat na obloze, řeknou si: 'K tomu obrázku se váže nějaký příběh,' a budou vyprávět příběh o mně."

A tak to Kojot takhle nechal. Když sestupoval dolů, vytáhl šípy, takže se nikdo nemohl dostat zpátky. Zezdola na zemi Kojot obdivoval uspořádání, které tam nahoře zanechal.

Dnes vypadají stále stejně. Těmto hvězdám se dnes říká Velký vůz. Když se podíváte nahoru, uvidíte, že o něj tvoří tři vlci a nejstarší vlk, ten uprostřed, má

stále u sebe svého psa. Dva nejmladší vlci tvoří část vozu pod ojí a dva grizzlyové tvoří druhou stranu, tu, která směřuje k Polárce.

Co si o Polárce a okolních souhvězdích vyprávějí Navahové

Navahové bydlí v obydlí, kterému se říká hogan. Je postavený z dřevěných trámů a oplácáný bahnem. Uprostřed hoganu hoří oheň.

A přesně ten oheň vidí Navahové, když se podívají na nebe na severní hvězdu, které mi říkáme Polárka.

Kolem ohně sedí dvě postavy-

Jedna je mužská, otec, dědeček, ochránce, bojovník, který zajišťuje obživu své rodiny. Svou rodinu chrání pomocí zbraní, jako je luk a šíp. Odráží ideální vlastnosti živitele a ochránce své rodiny, lidu a domova.

Navahové ho viděli v části Velkého vozu.

Druhá je ženská, matka, babička, která reprezentuje sílu, mateřství a obnovu. Symbolizuje stabilitu a klid v domácnosti. Svou rodinu zajišťuje také prostřednictvím svých ženského náčiní, jimiž jsou mlýnský kámen a míchací hůl na vaření jídla pro celou rodinu.

Pro nás je to souhvězdí Kasiopeia.

Podle polohy Polárky, Velkého vozu a Kasiopeii Navažští astronomové určovali roční období. Když oj Velkého vozu, směřovala vzhůru, bylo léto. Pokud oj směřovala dolů, byla zima. Když byl Velký vůz nad Polárkou bylo jaro, a když byl pod ní, byl podzim.